

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 574/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti Novosedlík, spol. s r. o., Chotárna 41, Nitra, IČO 34 104 402, zastúpenej spoločnosťou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r. o., Pri parku 8, Maňa, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Timko, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 28 Cb 102/2012-281 z 30. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Novosedlík, spol. s r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia sťažovateľky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. januára 2020 doručená a 21. januára 2020 doplnená ústavná sťažnosť sťažovateľky

obchodnej spoločnosti Novosedlík, spol. s r. o., Chotárna 41, Nitra, IČO 34 104 402 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 28 Cb 102/2012-281 z 30. októbra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 28 Cb 102/2012 vo veci samej vystupuje v procesnom postavení žalovanej proti [REDAKOVANÉ] ako žalobkyňi (ďalej len „žalobkyňa“). Predmetom konania je žaloba o bezplatné odstránenie väd diela. V rámci tohto konania bola uznesením okresného súdu č. k. 28 Cb 102/2012-247 z 24. júna 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 24. júna 2019“) na vyhotovenie znaleckého posudku ustanovená znalecká organizácia [REDAKOVANÉ] odbor: Stavebníctvo, odvetvie: pozemné stavby (ďalej len „znalecká organizácia“). Proti uzneseniu okresného súdu z 24. júna 2019 podala sťažovateľka námietky zaujatosti, ktoré smerovali proti ustanovenej znaleckej organizácii. Namietala jej tendenčnosť, neobjektívnosť a zaujatosť. O podaných námietkach následne okresný súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že námietky sťažovateľky podľa § 59 Civilného sporového poriadku zamietol.

3. Sťažovateľka uviedla, že napadnuté uznesenie jej bolo doručené 15. novembra 2019 a porušenie ňou namietaných práv vidí v tom, akým spôsobom okresný súd vyargumentoval zamietnutie ňou podaných námietok proti znaleckej organizácii. Následne sťažovateľka v ústavnej sťažnosti bližšie rozviedla dôvody, pre ktoré je presvedčená o zaujatosti ustanovenej znaleckej organizácii v jej veci. Tieto jej námietky sú postavené na tom, že v inom konaní vedenom pred Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 15 C 3/2013 znalecká organizácia vypracovala znalecký posudok č. 101/2014 v neprospech obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorá má rovnaké personálne zloženie spoločníkov ako sťažovateľka, pričom si závery tohto

znaleckého posudku pred súdom znalecká organizácia nedokázala hodnoverne obhájiť a ani ich vysvetliť, a preto bolo uvedené konanie zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby. Sťažovateľka je presvedčená, že zo strany znaleckej organizácie išlo o tendenčne vypracovaný znalecký posudok, a preto má vážne pochybnosti o tom, či v tejto jej veci bude ustanovená znalecká organizácia postupovať objektívne a nestranne.

4. Sťažovateľka namietala, že okresný súd v napadnutom uznesení a jeho odôvodnení nebral do úvahy už uvedené námietky a argumentáciu sťažovateľky a zaradil ich do skupiny subjektívnych pochybností sťažovateľky o nezaujatosti znaleckej organizácie. Uvedené považuje za mylný záver okresného súdu. Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia. Doplnila, že okresnému súdu v predmetnej veci aj sama predložila zoznam znalcov, voči ktorým neeviduje žiadne podozrenia zo zaujatosti. Okresný súd však odmietol vybrať znalca z tohto ňou predloženého zoznamu a podľa sťažovateľky nesprávne vyhodnotil jej námietky ako chronickú nespokojnosť sťažovateľky, resp. ako jej snahu vytvárať prietahy v konaní. To však sťažovateľka odmieta a uviedla, že jej snahou bolo len to, aby bol do konania pribratý znalec, s ktorým žiadna zo sporových strán v minulosti neprišla do kontaktu.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„I. Uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 30.10.2019 č.k. 28Cb/102/2012-281 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 30.10.2019 č.k. 28Cb/102/2012-281 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

III. Okresný súd Nitra je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 375,24 € do rúk právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

12. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (I. ÚS 331/2019). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

13. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v namietanom porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. K porušeniu ňou označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nemal dostatočným spôsobom vysporiadať s námietkami sťažovateľky, ktoré smerovali proti uzneseniu okresného súdu z 24. júna 2019, ktorým bola v jej veci ustanovená na účel vypracovania znaleckého posudku znalecká organizácia. Podľa sťažovateľky nesprávne vyhodnotil ňou namietanú tendenčnosť a zaujatosť znaleckej organizácie len ako subjektívne hľadisko sťažovateľky, nie však ako objektívne skutočnosti spôsobilé vylúčiť znaleckú organizáciu z vypracovania znaleckého posudku v jej veci.

14. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (I. ÚS 207/2020).

15. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (I. ÚS 476/2019).

16. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľky vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

17. Aj keď je pravdou, že napadnuté uznesenie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou z formálneho hľadiska rozhodnutím právoplatným, nešlo však o rozhodnutie, ktorým by sa konanie končilo, ale len o procesné rozhodnutie, ktorým boli zamietnuté námietky sťažovateľky smerujúce proti uzneseniu okresného súdu z 24. júna 2019 týkajúce sa nariadenia znaleckého dokazovania, resp. ustanovenia znalca – znaleckej organizácie.

17.1 Nešlo o meritórne ukončenie konania vo veci samej pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľka tak bude mať možnosť naďalej svoje práva uplatniť v ďalšom konaní a skutočnosti predstreté ústavnému súdu touto ústavnou sťažnosťou bude môcť namietať aj v rámci prípadného odvolania proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu vo veci samej.

18. Ústavný súd, pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov. Obdobne aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18.1 Už v rámci svojej judikatúry ústavný súd vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami. V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo. Nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľky až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. III. ÚS 163/2017).

19. Ústavný súd na základe uvedeného ústavnu sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

20. V závere nad rámec veci ústavný súd dodáva, že námietky sťažovateľky proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu neobstoja ani po vecnej stránke (napadnuté uznesenie nenesie známky arbitrárnosti) a že v rámci dokazovania v civilnom sporovom konaní spojeného s dôkaznou povinnosťou a dôkazným bremenom má sťažovateľka iné možnosti dané jej Civilným sporovým poriadkom bez toho, aby sa musela obracať na ústavný súd.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu